

Aansprakelijkheid en risico's van de veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen

Inleiding

De veiligheidsadviseur functioneert onder de verantwoordelijkheid van de bedrijfsleiding van een onderneming. Zoals bekend is, heeft hij een driedelige taak, namelijk een controlerende, adviserende en een rapporterende taak. De controlerende en rapporterende taken van de veiligheidsadviseur zijn een onderdeel van zijn hoofdtaak, namelijk het adviseren.

Of een veiligheidsadviseur een werknemer dan wel een zelfstandige met een bepaalde ondernemingsvorm is, is niet van belang voor het uitvoeren van zijn taken, mits hij die taken in opdracht van de bedrijfsleiding van een onderneming, die activiteiten uitvoert in het kader van de behandeling, productie, of vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals die genoemd zijn in de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de daaronder vallende nationale en internationale uitvoeringsregelingen.

Wel zijn er verschillen in het optreden van de veiligheidsadviseur binnen de gezagsverhoudingen ten opzichte van zijn opdrachtgever.

Het als zelfstandige werken kan consequenties hebben voor zijn aansprakelijkheid door een onrechtmatige daad.

Verder spelen bij het beoordelen door de rechter, zorgvuldig handelen en het gebruikelijk zorgvuldig handelen van de beroepsgroep een rol.

De risico's op aansprakelijkheid kunnen tot op zekere hoogte beperkt worden door de juiste beroepsverzekeringen en Algemene voorwaarden voor de dienstverlening.

Het materiaal wat hier voor u ligt, heeft zijn beperkingen. Het bestuur van de vereniging noch de Vereniging voor veiligheidsadviseurs vervoer gevaarlijke stoffen is niet, op welke manier dan ook, aansprakelijk te stellen voor onjuistheden of onvolledigheid van de tekst.

Het geschrevene is geen advies noch een aanbeveling, maar een mening van het zittende bestuur waarvan u kennis kunt nemen en zo mogelijk van kan leren.

Samenvatting

De taak van de veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen is een adviserende op grond van een aanwijzing in de bijlagen van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen. Hij kan deze taak op grofweg twee manieren uitvoeren.

1. Als werknemer van een bedrijf binnen dat bedrijf, waarbij dat bedrijf dan tevens aan zijn wettelijke verplichting tot het hebben en gebruiken van een veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen voldoet. Gelijk als een werknemer kan hij ook bij een bedrijf zijn taak uitvoeren als werknemer van een ander bedrijf dat op die manier dienstverlening verleent aan het inhurende bedrijf.

2. Als zelfstandige die zich verhuurt aan een bedrijf dat op die manier aan zijn wettelijke verplichting voldoet.

Als de adviseur zich op die manier verhuurt, is er een grotere aansprakelijkheid omdat hij als het ware zijn eigen werkgever is.

De aansprakelijkheid zal zeer sterk vergroten als de adviseur buiten zijn in de wet genoemde taken andere dingen doet. Hij neemt dan verantwoordelijkheden die hem gelijk kunnen stellen met de afzender van een gevaarlijke stof en of een vervoerder. Het is dus nodig om als zelfstandige sterk te letten op de bevoegdheid die hij heeft binnen het wettelijke kader van de vervoerswetgeving in zijn daarin genoemde taken. Gaat hij hier buiten en dat kan makkelijk, omdat de bevoegdheid en taken nog niet zijn uit gekristalliseerd, dan kan het bij ongevallen of schade tot schadeclaims leiden.

Het verdient dan ook aanbeveling, dat een zelfstandige veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen tenminste een beroepsaansprakelijkheidsverzekering afsluit waarbij hij dient te overwegen, of er een speciale voor het handelen met gevaarlijke stoffen nodig is. Verder is het zinvol om een goede rechtsbijstand verzekering te hebben, al was het alleen maar om dwarsliggende verzekeringen te bestrijden. Het hebben van Algemene leveringsvoorwaarden verdient aanbeveling, hoewel deze hun beperkingen kennen.

De aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad

Met het oog op de aansprakelijkheid van de veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen, voortvloeiend uit de onrechtmatige daad zijn er in ons land drie mogelijkheden om op die manier te werken:

Ten eerste:

De veiligheidsadviseur voert de in de wet genoemde taken uit in opdracht van een werkgever als werknemer die volgens het Burgerlijk wetboek boek 6, afdeling 2, Aansprakelijkheid voor personen en zaken, art. 170, 171 en 173 als "ondergeschikte" werkt. Dit betekent, dat:

-1. Voor schade, aan een derde toegebracht door een fout van een ondergeschikte, is degene in wiens dienst de ondergeschikte zijn taak vervult aansprakelijk, indien de kans op de fout door de opdracht tot het verrichten van deze taak is vergroot en degene in wiens dienst hij stond, uit hoofde van hun rechtsbetrekking (werknemer) zeggenschap had over de gedragingen waarin de fout was gelegen.

- 2. Stond de ondergeschikte in dienst van een natuurlijk persoon en was hij niet werkzaam voor een beroep of bedrijf van deze persoon, dan is deze slechts aansprakelijk, indien de ondergeschikte bij het begaan van zijn fout handelde ter vervulling van de hem opgedragen taak.

- 3. Zijn de ondergeschikte en degene in wiens dienst hij stond, beide voor de schade aansprakelijk, dan hoeft de ondergeschikte in hun onderlinge verhouding niet in de schadevergoeding bij te dragen, tenzij de schade een gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid.

Uit de omstandigheden van het geval, mede gelet op de aard van hun verhouding, kan anders voortvloeien dan in de vorige zin is bepaald."

Deze drie leden van art. 170 hebben betrekking op volledige ondergeschiktheid, dus een werknemer. Deze is vrijwel nooit aansprakelijk tegenover derden.

Ten tweede:

“Indien een niet ondergeschikte die in opdracht van een ander werkzaamheden ter uitoefening van diens bedrijf verricht, jegens een derde aansprakelijk is voor een bij die werkzaamheden begane fout, is ook die ander jegens de derde aansprakelijk.”

Dit is gedeeltelijke aansprakelijkheid tegenover derden, doch verricht hij die werkzaamheden in opdracht van en onder gezag van een ander, dan is zijn opdrachtgever als werkgever via de uitgeleende c.q. gedetacheerde werknemer, aansprakelijk en krijg je voor de werknemer dezelfde toestand als onder “Ten eerste”.

Ten derde:

“Indien een gedraging van een vertegenwoordiger ter uitoefening van de hem als zodanig toekomende bevoegdheden een fout jegens een derde inhoudt, is ook de vertegenwoordigde jegens de derde aansprakelijk.”

Dit gedeelte gaat over de vertegenwoordiging van een veiligheidsadviseur bij een andere onderneming waarbij hij geen werknemer is van de onderneming die hem afvaardigt. Dit houdt zelfstandig handelen in en is in strijd met de adviserende taak van een veiligheidsadviseur zoals de wetgeving vervoer gevaarlijke stoffen hem ziet. Feitelijk kan het alleen maar gaan over handelingen die niet tot de taak van de veiligheidsadviseur horen omdat dit niet gaat over adviseren maar over het uitvoeren van rechtshandelingen die regelrechte opdrachten inhouden.

Het werk van een veiligheidsadviseur is als het juist is, altijd in opdracht van een belanghebbende die van de specifieke kennis en wettelijke bevoegdheden van de veiligheidsadviseur gebruik maakt.

Dit betekent, volgens de opgesomde tekst van het Burgerlijk wetboek dat de opdrachtgever altijd volledig aansprakelijk is als de veiligheidsadviseur werknemer is van de opdrachtgever en dat de veiligheidsadviseur die als zelfstandige ingehuurd is door zijn opdrachtgever gedeeltelijk aansprakelijk gesteld kan worden voor een onrechtmatige daad jegens derden.

De onrechtmatige daad kan zowel zaakschade als persoonlijk letsel of dood tot gevolg hebben. Dit leidt tot het vergoeden van de schade. Deze schade moet geleden worden door een “derde”. Dit is een ander dan de opdrachtgever, maar het kan bijvoorbeeld wel schade c.q. letsel of dood zijn van een werknemer van de opdrachtgever.

Volgens het Burgerlijk wetboek wordt onder onrechtmatige daad het volgende verstaan:

“Als onrechtmatige daad worden aangemerkt een inbreuk op een recht en een doen of nalaten in strijd met een wettelijke plicht of met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt, een en ander behoudens de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond.” en kan aan de veroorzaker worden toegerekend, “indien zij te wijten is aan zijn schuld of aan een oorzaak welke

krachtens de wet of de in het (maatschappelijk) verkeer geldende opvatting voor zijn rekening komt.”

Dus u veroorzaakt door uw advies als zelfstandige zaakschade c.q. een ongeval met letsel of dood, dan zou het mogelijk kunnen zijn, dat u, als uw advies faliekant verkeerd is, aansprakelijk gesteld zou kunnen worden wegens onrechtmatige daad en daardoor schadevergoeding moet betalen aan een gelardeerde partij.

Bij het gegeven, dat een zelfstandige opdraait voor een onrechtmatige daad, moet er wel verwijtbaarheid zijn voor de (rechts)handeling die de zelfstandige heeft uitgevoerd.

Bij verwijtbaarheid wordt door de rechter als richtsnoer aangehouden, dat een zelfstandige adviseur niet slechter mag handelen dan de gemiddelde, zorgvuldig handelende beroepsgenoot, onder dezelfde omstandigheden zou handelen. De term “beroepsgenoot” geldt dan voor alle goed werkende veiligheidsadviseurs, zowel zelfstandige als mensen die in loondienst werken.

Al met al is de mening van het bestuur van de vereniging, dat een zelfstandige veiligheidsadviseur er verstandig aan doet het aansprakelijkheidsrisico te verzekeren via een beroeps- en/of bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering.

De trend op het moment is, dat dit soort aansprakelijkheid er één is die valt onder het bedrijfsrisico en dus risicoaansprakelijkheid is.

Verder is het naar de mening van de vereniging nodig, dat het uitsluiten van aansprakelijkheid door middel van redelijke algemene dienstverleningsvoorwaarden kan worden geregeld voor wat betreft onrechtmatige daad.

Het middel van algemene voorwaarden heeft echter beperkingen. In het bijzonder de in Art. 236 en 237 van Boek 6 titel 5.2 Algemene voorwaarden opgesomde bezwaren, de zwarte lijst en de grijze lijst beperken (gelukkig) de mogelijkheden.

Tot zover de onrechtmatige daad en haar mogelijke gevolgen.

Het samengaan van aansprakelijkheid en het begaan van een strafbaar feit door een veiligheidsadviseur

Als er door schuld, ook binnen de onrechtmatige daad volgens het Burgerlijk wetboek, grove onoplettendheid, onzorgvuldigheid of opzet dingen mis gaan, hebben we niet alleen te maken met de onrechtmatige daad, maar met een strafbaar feit, mogelijk een misdrijf, als er mensen bij gewond of dood raken of er zware zaakschade ontstaat.

In het geval, dat er veroordeeld wordt voor zoiets, moet men er vanuit gaan, dat er voor het eisen van schadevergoeding door de schade lijdende partij door middel van een civielrechtelijke procedure niet veel meer in de weg staat. Het bewijs van onrechtmatige daad is dan immers vrijwel bewezen.

Behalve, dat de rechter zal straffen op grond van het Wetboek van strafrecht, Titel XXI dood enz. door schuld, zal hij een strafverzwaring van een derde uitspreken als het gaat om een strafbaar feit gedaan “in de uitoefening van een ambt of beroep” (art. 309).

Als een dergelijk strafbaar feit samengaat met de doelstelling economisch gewin te bereiken, wordt het feit ook nog gestraft door de zware straffen volgens de Wet economische delicten. Dit zijn pittige vermogensstraffen.

Voor een dergelijk handelen, kan men zich niet verzekeren. Dit is zelfs bij wet verboden.

De strafbare feiten die specifiek de veiligheidsadviseur gevaarlijke stoffen kunnen betreffen, staan in Titel VII van het Wetboek van Strafrecht; Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen wordt in gevaar gebracht.

De aansprakelijkheid van de veiligheidsadviseur in het vervoer

Het Burgerlijk wetboek gaat in boek 8 “Verkeersmiddelen en vervoer” verder met de aansprakelijkheid binnen de vervoerssector. Het adviseren van de veiligheidsadviseur omvat vaak deze zaken.

In boek 8 zijn voor ons een aantal interessante artikelen.

1. Het overmacht artikel 23. Dit zegt: “De vervoerder is niet aansprakelijk voor schade, voor zover deze is veroorzaakt door een omstandigheid die een zorgvuldig vervoerder niet heeft kunnen vermijden en voorzover zulk een vervoerder de gevolgen daarvan niet heeft kunnen verhinderen”.

Dit betekent, dat de vervoerder en daarmee zijn personeel niet voor alles aansprakelijk gesteld kan worden, tenminste niet voor die zaken die niet voorzienbaar of vermijdbaar waren. We hebben al gezien, dat de veiligheidsadviseur in het algemeen beschouwd kan worden als personeel.

2. Art. 62, Gevaarlijke stoffen aan boord van een zeeschip.

Bij een gebeurtenis met gevaarlijke stoffen aan boord van een zeeschip waaruit schade ontstaat, zijn de “ondergeschikten, vertegenwoordigers of lasthebbers van de reder of de bemanning” niet aansprakelijk, tenzij deze schade is ontstaan door opzet of roekeloos gedrag en met de wetenschap, dat er waarschijnlijk schade uit zal ontstaan.

De aansprakelijkheid wordt hier iets anders benaderd. De nadruk komt hier meer te liggen op de bijzondere vakkennis van de ondergeschikte.

Omdat wij te maken kunnen hebben met het adviseren voor transporten die verder over zee vervoerd kunnen worden, gaat dit ons als veiligheidsadviseur aan. Wie meer weet dan een ander en daar op voorstaat (bijzondere vakkennis), heeft een grotere verantwoordelijkheid.

3. Titel 8 heeft betrekking op “Het binnenschip en de zaken aan boord daarvan”.

Art. 898 behelst behalve de overmachtbepaling, de zorgplicht voor schip en materiaal. Het volgende art. 899, vermoedt, dat een zorgvuldig vervoerder een aantal omschreven onheilen niet kan vermijden. Onder deze onheilen vallen o.a. brand, ontploffing hitte, koude, lekkage, smelting, ontvlaming en corrosie. Juist die zaken

waarbij de veiligheidsadviseur kundig moet adviseren om die te vermijden. Als er kundig is geadviseerd is de veiligheidsadviseur niet verwijtbaar en derhalve ook niet aansprakelijk.

Art. 1030, Gevaarlijke stoffen aan boord van een binnenschip.

De rechtsbescherming voor de veiligheidsadviseur is voor gebeurtenissen met gevaarlijke stoffen in de binnenvaart dezelfde als bij zeeschepen.

4. Titel 13 heeft betrekking op het "Wegvervoer".

Art. 1098 is een overmachtartikel. Het volgende artikel bevat de opsomming van een aantal voor het wegvervoer bijzondere risico's. Hiervoor is de vervoerder niet aansprakelijk als de verzender geen passend voor het transport juist voertuig huurt.

Art. 1213, Gevaarlijke stoffen, Aansprakelijkheid exploitant.

Voor de veiligheidsadviseur bij het wegvervoer geldt hetzelfde als bij zeevervoer en binnenwatervervoer.

Voor luchtvaartuigen en het daarmee samenhangende vervoer geeft dit wetboek geen uitsluitel. Omdat dit vervoer nog iets verder van ons af ligt, het heeft een ander wettelijk kader. De regels daarvan hebben geen invloed op het handelen van de veiligheidsadviseur.

5. Het vervoer over het spoor is wel interessant. Titel 19, afdeling 4 begint tegelijk over ongevallen met gevaarlijke stoffen aan boord van een spoorrijtuig. Het interessante aan het vervoer over het spoor is, dat niet de houder van het rijtuig maar de exploitant van de spoorweg aansprakelijk is voor een gebeurtenis. Verder is als er een derde persoon handelingen verricht die schade veroorzaken de exploitant niet aansprakelijk.

Dit laatste kan gevolgen hebben voor een veiligheidsadviseur als hij via een bedrijf is ingehuurd en verwijtbare fouten heeft gemaakt en formeel niet in dienst is van de exploitant van de spoorweg.

Voor een veiligheidsadviseur die onder het begrip personeel van de exploitant van de spoorweg valt is de aansprakelijkheid dezelfde als voor de andere vormen van vervoer met uitzondering van vervoer door de lucht.

Wetboek van koophandel

De vroeger in dit wetboek staande artikelen over aansprakelijkheid die mogelijk van belang zouden kunnen zijn voor de veiligheidsadviseur zijn vervallen.

Arbo-wet

De regels van de Arbo-wet vallen volgens mijn mening buiten dit bestek. Hoewel het mogelijk is dat het werk van de veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen er invloed op kan hebben, valt dit formeel buiten zijn of haar wettelijke taak.

Tenslotte

De Vereniging voor Veiligheidsadviseurs vervoer gevaarlijke stoffen neemt geen enkele aansprakelijkheid voor de juistheid of onjuistheid van de in dit geschrift geformuleerde meningen.